

**Педагогтердің біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы
«Жалпы білім беретін мектептердегі педагог- ассистент қызметінің
заманауи тәсілдері мен құралдары»**

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

Мазмұны

1	Жалпы ережелер.....	3
2	Глоссарий.....	5
3	Бағдарламаның тақырыптары.....	7
4	Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері.....	8
5	Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны.....	9
6	Оқу процесін ұйымдастыру.....	11
7	Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету.....	12
8	Оқыту нәтижелерін бағалау.....	13
9	Курстан кейінгі қолдау.....	15
10	Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі	16

1. Жалпы ережелер

"Жалпы білім беретін мектептердегі педагог-ассистент қызметінің заманауи тәсілдері мен құралдары" біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі-Бағдарлама) "Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 4 мамырдағы № 175 бұйрығына сәйкес және Қазақстан Республикасы Білім Министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарының талаптарына сәйкес құрылған.

Бағдарламаның өзектілігі инклюзивті білім берудің қолжетімділігін кеңейтуге және сапасын арттыруға бағытталған Қазақстан Республикасының мемлекеттік білім беру саясатының басымдықтарымен, сондай-ақ ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларды (ЕББҚ) сүйемелдеуде шешуші рөл атқаратын педагог-ассистенттерді кәсіби дамыту қажеттілігімен негізделген.

Мемлекеттік саясат деңгейінде инклюзивті білім беруді дамытудың маңыздылығы Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың "Әділ Қазақстанның экономикалық бағыты" Жолдауында атап өтілді, онда негізгі міндеттердің бірі денсаулық жағдайына, даму ерекшеліктеріне немесе әлеуметтік жағдайына қарамастан барлық білім алушылар үшін сапалы білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету болып белгіленді. Қазақстан Республикасының 2029 жылға дейінгі ұлттық даму жоспары адами капиталдың сапасы елдің бәсекеге қабілеттілігінің факторы болып табылатынын, ал қазіргі заманғы мектеп әрбір балаға білім беру үшін тең жағдайлар жасауы тиіс екенін атап көрсетеді.

Маңызды стратегиялық құжат Қазақстан Республикасының инклюзивті саясаттың 2025-2030 жылдарға арналған тұжырымдамасында білім берудің медициналық моделінен әлеуметтік моделіне көшуді бекітетін болатын, мұнда кедергілерді жою және баланың білім беру процесіне қатысуы үшін тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету маңызды болып табылады. Тұжырымдама инклюзивті білім беру жағдайында педагогтарды жұмысқа даярлау және білім алушыларды қолдаудың жеке шараларын іске асыру қажеттілігіне баса назар аударады.

2023–2029 жылдарға арналған Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамыту тұжырымдамасына сәйкес, білім беру жүйесін жаңғырту мектептердің кадрлық әлеуетін дамыту, әдістемелік тәсілдерді жаңарту және педагогикалық тәжірибеге заманауи құралдарды енгізусіз мүмкін емес. Басым бағыттардың бірі – икемді инклюзивті білім беру ортасын қалыптастыру және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқытуға қолайлы жағдай жасау. Бұл өз

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

кезегінде педагог-ассистенттердің кәсіби қызметінің сапасымен тікелей байланысты.

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 29 сәуірдегі № 92 бұйрығымен бекітілген білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің қызметін ұйымдастыру қағидалары педагог-ассистенттің қолдау көрсету командасының мүшесі ретіндегі кеңейтілген функционалдық міндеттерін айқындайды. Аталған құжатта педагог-ассистенттің білім алушының білім беру қажеттіліктерін бағалауға, жеке оқу жоспарлары мен бағдарламаларын, сондай-ақ жеке дамыту және түзете-дамыту бағдарламаларын әзірлеуге қатысуының маңыздылығы көрсетілген. Сонымен қатар педагог-ассистент баланың сабаққа толыққанды қатысуын қамтамасыз етіп, педагогикалық қолдаудың заманауи құралдарын қолданады. Педагог-ассистент ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаға оқу материалын меңгеруге, мектеп ортасының талаптарына бейімделуге, әлеуметтенуге, сондай-ақ мұғаліммен және құрдастарымен тиімді қарым-қатынас орнатуға көмектеседі. Бұл педагог-ассистенттерден заманауи әдістерді меңгеруді талап етеді. Атап айтқанда, визуалды қолдауды қолдану, мінез-құлықты позитивті қолдау тәсілдері, оқу тапсырмаларын бейімдеу, сондай-ақ білім алушының білім беру ортасын, оқу дербестігін дамыту мен қолдауды қамтиды.

Халықаралық деңгейде инклюзивті білім беруді дамыту бірқатар негізгі құжаттар мен бастамаларға, соның ішінде БҰҰ-ның Мүгедектердің құқықтары туралы Конвенциясына, БҰҰ-ның № 4 тұрақты даму мақсатына, Саламанка декларациясына, Дакар іс-қимыл шеңберіне және Инчхон декларациясына сүйенеді. Олар әртүрлі жағдайында жұмыс істей алатын, оқытуды дараландыруды және әртүрлі қажеттіліктері бар білім алушыларды қолдауды қамтамасыз ететін педагогтерді даярлау қажеттілігін атап көрсетеді.

Қазақстанда педагог-ассистенттердің кадр тапшылығы және олардың кәсіби даярлық деңгейіндегі елеулі айырмашылықтар сақталуда. Көптеген педагог-ассистенттер мінез-құлықты қолдаудың, тапсырмаларды бейімдеудің, көрнекі белгілерді жасаудың, педагогтермен және психологиялық – педагогикалық қолдау қызметінің мамандарымен өзара іс-әрекеттің заманауи құралдарын пайдалануда қиындықтарға тап болады. Психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі білім алушылардың, оның ішінде ЕББҚ бар балалармен бірге психологиялық саулығын қамтамасыз етуге, олардың оқу мотивациясын, үлгерімін, шығармашылық өзін-өзі жүзеге асыруын, кәсіптік бағдарлануын қалыптастыруға, білім беру процесіне қатысушыларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуге жауапты білім беру ұйымының алқалы органы болып табылады.

Бұл жағдайда Бағдарлама білім беру сапасын арттырудың маңызды құралына айналады, себебі ол:

- педагог-ассистенттер инклюзивті білім берудің әлемдік және Ұлттық қағидаттарына сәйкес келетін заманауи тәсілдерді меңгереді;

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

- инклюзивті білім беру ортасы жағдайында ЕББҚ бар балаларды қолдаудың практикалық дағдыларын дамытады;
- психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі педагогтарымен және мамандарымен командалық жұмысты нығайтады;
- мінез-құлық пен оқу іс-әрекетін қолдаудың дәлелді әдістеріне негізделген құралдарды пайдаланады;
- әр баланың білім беру процесіне қауіпсіз және тиімді қосылуын қамтамасыз етеді.

2. Глоссарий

3.

Психологиялық-педагогикалық қолдау	Білім беру ұйымдарында іске асырылатын, оның барысында ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде білім алушыларды, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарды (балаларды) табысты оқыту және даму үшін әлеуметтік және психологиялық-педагогикалық жағдайлар жасалатын жүйесі-ұйымдастырылған қызмет ("Білім туралы" ҚР Заңының 1-базы 19-2) тармақшасын)
Ерекше білім беруді қажет ететін адамдар (балалар)	Тиісті деңгейде білім алу және қосымша білім алу үшін арнаулы жағдайларға тұрақты немесе уақытша қажеттілік көріп жүрген адамдар (балалар); ("Білім туралы" ҚР Заңының 1-базы 19-2) тармақшасын)
Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау	Білім алу үшін қажетті арнаулы жағдайларды айқындау ("Білім туралы" ҚР Заңының 1-базы 19-3) тармақшасын)
Инклюзивті білім беру	Ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке-дара мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылар үшін білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін процесс ("Білім туралы" ҚР Заңының 1-базы 21-7) тармақшасын)

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға арналған жеке дамытушылық бағдарлама	Балалардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде кешенді көмектің негізгі бағыттары мен мазмұнын айқындайтын Бағдарлама, «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 23 қаңтардағы №12 бұйрығы (1 Бөлім, 3.7)
Білім алу үшін арнаулы жағдайлар	Ерекше білім беруді қажет ететін адамдардың (балалардың), сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі балалардың оларсыз білім беру бағдарламаларын меңгеруі мүмкін болмайтын, оқу, сондай-ақ арнаулы, жеке дамыту мен түзеу-дамыту бағдарламаларын және оқыту әдістерін, техникалық, оқу және өзге де құралдарды, тыныс-тіршілік ортасын, психологиялық-педагогикалық қолдап отыруды, медициналық, әлеуметтік және өзге де көрсетілетін қызметтерді қамтитын жағдайлар; ("Білім туралы" ҚР Заңы 1 Бөлім 7-4)
Ерекше білім беруді қажет ететін балалар үшін оқу бағдарламаларын бейімдеу	Стандартпен белгіленген көлемге және сыныпта оқу қарқынына сәйкес оқу пәндерінің мазмұнын меңгеруде қиналатын балаларға арнап Үлгілік оқу бағдарламаларының мазмұнына өзгерістер енгізуі; «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 23 қаңтардағы №12 бұйрығы (1 Бөлім, 3.7)

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

		- ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдарды (балаларды) оқытуға арналған білім беру ұйымдары білім беру бағдарламаларын білім алушылар мен тәрбиеленушілердің жеке даму ерекшеліктеріне және әлеуетті мүмкіндіктеріне сәйкес бейімдейді ("Білім туралы" ҚР Заңы 9.14)
Жеке бағдарламасы	оқу	Зияты бұзылған білім алушыларға арналған Үлгілік оқу бағдарламалары негізінде олардың жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, жалпы сыныпта оқитын білім алушыларға, зияты бұзылған білім алушыларға арналған оқу пәндерінің мазмұнын айқындау үшін орта білім беру ұйымдарының педагогтері әзірлейтін құжат; «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 23 қаңтардағы №12 бұйрығы (1 Бөлім, 3.8)
Психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі (ППҚҚ)		ППҚҚ білім беру ұйымының білім алушылардың, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдардың (балалардың) психологиялық салауаттылығын қамтамасыз етуге, олардың оқу ұмтылысын, үлгерімін, шығармашылық өзін-өзі іске асыруын, кәсіби бағдарын қалыптастыруға, білім беру процесінің қатысушыларын психологиялық-педагогикалық сүйемелдеуге жауапты алқалы органы болып табылады. (Білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 29 сәуірдегі №92 бұйрығы) (1 бөлім, п.3.4)

Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау	Білім алу үшін қажетті ерекше жағдайларды анықтау. Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау қағидаларын және бағдарламаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы №4 бұйрығы
--	---

4. Бағдарламаның тақырыптары

Бағдарламаның тақырыбы мінез-құлық және эмоционалдық қиындықтары бар, әлеуметтену мен коммуникация кедергілері бар балаларды, сондай-ақ даму мүмкіндіктері шектеулі білім алушыларды қоса алғанда, ЕББҚ бар білім алушыларды жеке қолдауды қамтамасыз ететін мектеп педагог-ассистенттерінің кәсіби қызметіне қойылатын заманауи талаптарды көрсетеді

Бағдарлама тақырыптары мектептегі педагог-ассистенттердің кәсіби қызметіне қойылатын қазіргі талаптарды қамтиды. Олар ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға – мінез-құлық және эмоциялық қиындықтары бар, әлеуметтену мен коммуникацияда кедергілері бар, сондай-ақ даму мүмкіндіктері шектеулі балаларға жеке қолдау көрсетеді.

Бағдарламаның мазмұны психологиялық-педагогикалық, әдістемелік және тәжірибеге бағытталған компоненттердің бірігуінен құрылғандықтан қатысушыларға заманауи ғылыми негізделген тәсілдер мен сүйемелдеу құралдарын игеруге мүмкіндік береді. Педагог-ассистенттің білім беру қажеттіліктерін анықтауға және бағалауға, бақылауларды құжаттауға, жеке оқу бағдарламаларын әзірлеуге қатысуға және психологиялық-педагогикалық қолдаудың мектеп қызметі мамандарының ұсынымдарын іске асыруға ерекше назар аударылады.

Бағдарламаның тақырыптары педагог-ассистенттердің практикалық іс-әрекетінің бүкіл циклін қамтиды: баланың ерекшеліктерін талдаудан бастап мінез-құлықты қолдау құралдарын қолдануға, эмоционалды жағдайды реттеуге, оқу тәуелсіздігін дамытуға және оқу процесіне қосылуды қамтамасыз етуге дейін.

Бағдарламаның маңызды аспектісі - мінез-құлық және эмоционалдық қиындықтары бар балаларды қолдауға бағытталған. Мазмұнға позитивті мінез-құлықты қолдаудың заманауи әдістері, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және түзету әдістері, мінез-құлықты қолданбалы талдау элементтері, қоршаған ортаны құрылымдау тәсілдері және баланың оқу іс-әрекетіне неғұрлым табысты қатысуы үшін жағдай жасау кіреді.

Сондай-ақ сенсорлық интеграцияның негіздері және коммуникация мен әлеуметтенуде қиындықтарға тап болған балалармен жұмыс істеудің маңызды құралдары болып табылатын көрнекі белгілер мен PECS жүйесінің

элементтерін қоса алғанда, баламалы байланыс құралдарын пайдалану қарастырылады.

Бағдарламаның тақырыбы педагог-ассистенттердің пән мұғалімдерімен, педагог-психологтармен, дефектологтармен және ППҚҚ басқа да мамандарымен командалық өзара іс-ірекет жасау құзыреттілігін дамытуға бағытталған. Педагог-ассистент инклюзивті білім беру кеңістігін құрудың заманауи халықаралық тәсілдеріне сәйкес келетін баланы қолдаудың көпсалалы процесінің негізгі қатысушысы ретінде қарастырылады. Бағдарлама сындарлы өзара әрекеттесу, функцияларды бөлу және кәсіби шекараларды сақтау дағдыларын үйретуді қамтиды.

Бағдарламаның практикалық бағыты ситуациялық тапсырмаларды кеңінен қолдануда, сабақтарды модельдеуде, кейстерді талдауда, жеке жоспарларын қолдау фрагменттерін әзірлеуде және курстан кейінгі тәжірибені орындауда көрінеді, бұл зерттелген әдістерді нақты мектеп қызметіне ауыстыруды қамтамасыз етеді.

Курстың тақырыбы білім беру қажеттілігі бар балаларды қолдаудың халықаралық стандарттарына сәйкес келеді, БҰҰ-ның Мүгедектердің құқықтары туралы Конвенциясына, Саламанка және Инчхон декларацияларына, сондай-ақ білім беру процесін жекелендіру, қолдаудың икемді нысандары мен тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету қажеттілігін көрсететін "Барлығына арналған оқыту" қағидаттарына сүйенеді.

Осылайша, бағдарлама жалпы білім беретін мектеп жағдайында ерекше білім беру қажеттілігі бар білім алушыға практикалық, күнделікті қолдау көрсететін маман ретінде педагог-ассистенттің рөлін заманауи түсінуге бағытталған. Курстың тақырыптары баланы тиімді қолдау, инклюзивті білім беру сапасын арттыру және әрбір білім алушының табысты оқуы мен дамуы үшін жағдай жасау үшін қажетті жүйелі құзыреттіліктерді қалыптастыруға мүмкіндік береді.

5. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты

Жалпы білім беретін мектеп жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды қолдаудың қазіргі заманғы тәсілдері мен құралдарын пайдалануда педагог-ассистенттердің кәсіби құзыреттілігін арттыру, оқудың дербестігін дамытуға, мінез-құлықты қолдауға және баланы инклюзивті білім беру процесіне сәтті бейімдеуге бағытталған.

Бағдарлама міндеттері:

1. Педагог-ассистенттердің психологиялық – медициналық - педагогикалық комиссия ұсынымдарын және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің (ППҚҚ) жұмыс регламентін қоса алғанда, ерекше білім беру қажеттілігі бар білім алушыларды қолдау жөніндегі қызметтің нормативтік құқықтық базасы мен талаптары туралы білімдерін жинақтау және жүйелеу.

2. Педагог-ассистенттердің психологиялық-медициналық-педагогикалық комиссия ұсынымдарын және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің (ППҚҚ) жұмыс регламентін қоса алғанда, ерекше білім беру қажеттілігі бар білім алушыларды қолдау жөніндегі қызметтің нормативтік құқықтық базасы мен талаптары туралы білімдерін жинақтау және жүйелеу.

3. Білім алушының білім беру қажеттіліктерін айқындау, оқыту кедергілерін талдау, жеке оқу жоспарлары мен қолдау бағдарламаларын әзірлеуге қатысу саласындағы құзыреттерді қалыптастыру.

4. Позитивті мінез-құлықты қолдау элементтерін (PBIS), көрнекі құралдарды, қоршаған ортаны құрылымдауды және қиын мінез-құлықтың алдын алу алгоритмдерін қоса алғанда, мінез-құлықты қолдаудың заманауи тәсілдерін қолдану дағдыларын дамыту.

5. Оқу іс-әрекетін қолдау бойынша дағдыларды жетілдіру: оқу тапсырмаларын бейімдеу, кезең-кезеңмен оқыту әдістерін қолдану (task analysis), зейінді қолдау, баланың өзін-өзі реттеуі мен оқу мотивациясын қалыптастыру.

6. Сабақтарда және сабақтан тыс жұмыстарда кешенді қолдауды ұйымдастыру кезінде мұғалімдермен, ППҚҚ мамандарымен, білім алушылардың ата-аналарымен тиімді өзара іс-әрекет жасау қабілетін нығайту.

7. Бақылау жүргізуді, даму динамикасын белгілеуді, қолдау жоспарын түзетуді қоса алғанда, құжаттау мен мониторингтің практикалық дағдыларын қалыптастыру.

8. Белгілі бір оқушының қолдауды талдауға және жетілдіруге бағытталған курстан кейінгі практикалық жұмысты орындау арқылы алған білімдерін мектеп практикасына ауыстыруды қамтамасыз ету.

Бағдарламаны игерудің күтілетін нәтижелері

Оқыту қорытындысы бойынша педагог-ассистенттер ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды сапалы қолдауды қамтамасыз ететін кәсіби білім, дағдылар кешеніне ие болады.

Тыңдаушылар біледі:

- Ерекше білім беру қажеттілігі бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдауды реттейтін нормативтік құжаттарды;
- Педагог-ассистенттің функциялары, өкілеттіктері және жауапкершілік шекараларын;
- Қолдауға жататын балалар топтарын (мінез-құлық және эмоционалдық қиындықтар, әлеуметтік-психологиялық, мәдени, тілдік сипаттағы кедергілер, даму мүмкіндіктерінің шектеулері);
- Мінез-құлық пен оқу тәуелсіздігін қолдаудың заманауи ғылыми негізделген тәсілдерін;
- Сабақтағы тапсырмаларды даралау және бейімдеу әдістерін;
- ППҚҚ мұғалімімен және мамандарымен өзара іс-әрекет принциптерін біледі.

Тыңдаушылар игереді:

- мамандардың бақылаулары мен ұсынымдары негізінде баланың білім беру қажеттіліктерін бағалауға қатысады;
- мінез-құлықты қолдаудың заманауи құралдарын қолдану: визуалды кестелер, таңдау карталары, позитивті күшейту модельдері, алдын-алу стратегиялары;
- баланың сабаққа белсенді қатысуын қамтамасыз ете отырып, сыртқы көмектің деңгейін біртіндеп азайту, оны сабақ барысында қолдау.
- тапсырмаларды, нұсқаулықтарды, оқу материалдарын білім алушының мүмкіндігіне бейімдеу;
- оқу және әлеуметтік белсенділікті қолдайтын ортаны ұйымдастыру;
- құжаттаманы жүргізу, динамиканы бекіту және қолдаудың жеке жоспарына өзгеріс енгізе алады;

Тыңдаушылар дағдыларға ие болады:

- баланың мінез-құлқы мен оқу іс-әрекетін қолдаудың практикалық құралдарын қолдану;
- кезең-кезеңмен оқытуды ұйымдастыру және дербестікті қалыптастыру;
- педагогтармен, ата-аналармен және балалармен кәсіби қауіпсіз қарым-қатынас орнату;
- өзінің кәсіби қызметін талдау және қолдау тәсілдерін жетілдіру;

6. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Бағдарлама инклюзивті білім беру ортасында ерекше білім беру қажеттілігі бар білім алушыларды қолдау барысында педагог-ассистенттердің кәсіби құзыреттіліктерін дамытуды қамтамасыз ететін 5 модульден тұрады. Модульдердің мазмұны Бағдарламаның мақсат, міндеттерін және күтілетін нәтижелерінде көрсетілген білім, білік және дағдыларды қалыптастыруды қамтамасыз етуге құрылған.

1 Модуль. Педагог-ассистенттің нормативтік-құқықтық негіздері және кәсіби қызметі

Модуль инклюзивті білім берудің нормативтік құқықтық базасы, педагог-ассистенттің функциялары мен өкілеттіктері, психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің құрамындағы қызметтің ерекшеліктері туралы білімді жүйелеуге бағытталған.

Педагог-ассистенттің кәсіби шекаралары мен жауапкершілігіне, ПМПК ұсынымдары негізінде білім алушыны қолдауға қатысу алгоритміне, құжаттау нормативтеріне және мультидисциплинарлық команда ішіндегі өзара іс-әрекет ережелеріне назар аударылады.

2 Модуль. Білім беру қажеттіліктерін бағалау және жеке қолдауды жоспарлау

Модульдің мазмұны баланың білім беру қажеттіліктерін анықтау, оқыту кедергілерін талдау және жеке қолдау жоспарларын әзірлеуге қатысу

саласындағы педагог-ассистенттің құзыреттерін қалыптастыруға бағытталған. Бұл бөлімде білім алушының мінез-құлқы мен оқу іс-әрекетін бақылау әдістері, оқуда туындайтын ерекше қиындықтарды психологиялық-педагогикалық жіктеудің негіздері, сондай-ақ баланың оқу үдерісіне белсенді қатысуына ықпал ететін триггерлер мен факторларды анықтау және тіркеу тәсілдері қарастырылады. Сонымен қатар талдау құралдары (оның ішінде АВС-мінез-құлық моделі), даму динамикасын құжаттауға қойылатын талаптар, педагог-ассистенттің психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі ППҚҚ мен психологиялық-медициналық-педагогикалық комиссия ПМПК мамандарының ұсынымдарына сәйкес жеке оқу жоспарлары мен бағдарламаларын әзірлеуге қатысу алгоритмдері талданады.

3 Модуль. Білім алушылардың мінез-құлқын және эмоционалды реттеуін қолдаудың заманауи тәсілдері мен құралдары

Бұл модульде мінез-құлықтық және эмоциялық қиындықтары бар білім алушыларды қолдау барысында педагог-ассистент қолдана алатын заманауи, ғылыми негізделген тәсілдер қарастырылады. Позитивті мінез-құлықты қолдау жүйесінің (PBIS) элементтері, педагог-ассистентке қолжетімді қолданбалы мінез-құлықты талдау стратегиялары (нұсқау беру, көмекті біртіндеп азайту, дифференциалды күшейту), жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу әдістері талданады. Сонымен қатар кеңістікті құрылымдау, ауысу кезеңдерін ұйымдастыру, баланы эмоциялық шамадан тыс жүктеме жағдайларында қолдау қағидаттары қамтылады. Сенсорлық интеграцияның негіздері, ко-реттеу тәсілдері, визуалды ережелерді, кестелерді және әлеуметтік оқиғаларды қолдану жолдары қарастырылады. Альтернативті және қосымша коммуникацияға ерекше назар аударылады, оның ішінде қарым-қатынасты қолдау және мінез-құлықтық шиеленісті төмендету мақсатында визуалды нұсқаулар мен PECS элементтерін пайдалану тәсілдері ұсынылады.

4 Модуль. Оқу қызметін дараландыру және білім алушылардың дербестігін дамыту

Бұл модуль педагог-ассистенттердің баланың оқу қызметін қолдау бойынша кәсіби құзыреттерін дамытуға бағытталған. Оқу материалдары мен нұсқаулықтарды бейімдеу әдістері, білім алушының мүмкіндіктері мен жеке қажеттіліктерін ескере отырып тапсырмаларды орындауға қолайлы жағдайлар жасау жолдары талданады.

Біртіндеп оқытудың заманауи әдістері (task analysis, қателіксіз оқыту), нұсқаулар иерархиясы, көмекті біртіндеп азайту (fading) және өзін-өзі реттеу дағдыларын қалыптастыру тәсілдері қолданылады. Қатысушылар зейінді және оқу мотивациясын қолдау әдістерін, таймерлерді, еске салу карталарын, чек-парақтарды және білім алушының оқу үдерісіне белсенді қатысуын әрі алға ілгерілеуін қамтамасыз ететін өзге де визуалды құралдарды пайдалануды меңгереді. Модуль педагог-ассистенттердің білім алушының оқу дербестігін жүйелі түрде қолдау, сондай-ақ оның жауапкершілігін біртіндеп арттыруға бағытталған кәсіби дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді.

5 Модуль. Практикаға бағытталған блок: кейстер, тренингтер, жағдаяттық тапсырмалар

Қорытынды модуль алынған білімді практикалық қызметке көшіруді қамтамасыз етеді. Модуль аясында қатысушылар нақты мектептік кейстерді талдайды, жағдаяттық тапсырмаларды шешеді, сабақ барысында баланы қолдау үдерісін модельдейді, мінез-құлық пен оқу қызметін қолдаудың заманауи құралдарын қолдану дағдыларын пысықтайды. Практикалық бөлім белгілі бір білім алушыға арналған жеке қолдау жоспарын әзірлеуді, жүйелі бақылау жүргізуді, даму динамикасын тіркеуді және қорытынды жұмысты ұсынуды қамтиды. Модуль рефлексиялық дағдыларды дамытуға, заманауи тәсілдерді нақты мектеп жағдайына және жеке білім алушының ерекшеліктеріне бейімдеу қабілетін қалыптастыруға, сондай-ақ педагогтермен және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі (ППҚК) мамандарымен кәсіби өзара әрекеттестікті жетілдіруге бағытталған.

Курстың оқу – тақырыптық жоспары

Курстың тақырыбы	Сабақ түрі	Сағ.
1 Модуль. Педагог-ассистенттің нормативтік-құқықтық негіздері және кәсіби қызметі		16
1.1 Инклюзивті білім туралы ҚР нормативтік-құқықтық құжаттары. Педагог-ассистенттің рөлі мен функциялары	Дәріс	2
1.2 ЕББҚ бар балалар топтарының әлеуметтік-педагогикалық классификациясы: 1) Мінез-құлық және эмоционалдық проблемалармен, қолайсыз психологиялық факторлармен; 2) Әлеуметтік-психологиялық, экономикалық, тілдік және мәдени сипаттағы кедергілермен; 3) Мүмкіндіктері шектеулілігімен;	Дәріс	2
1.3 Кәсіби шекаралар, жауапкершілік, этика, қауіпсіздік	Дәріс	2
1.4 Білім алушыны қолдауға қатысу алгоритмі: ПМПК, ППҚК ұсынымдары	Дәріс	2
1.5 Құжаттама: бақылаулар, мониторинг парақтары, динамиканы бекіту	Практика	4
1.6 Қолдаудың типтік жағдайларын талдау (кейстер)	Практика	4
2 Модуль. Білім беру қажеттіліктерін бағалау және жеке қолдауды жоспарлау		16

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

2.1 Оқыту мен мінез-құлық қиындықтарының психологиялық-педагогикалық жіктелуі	Дәріс	2
2.2 Бақылау әдістері: АВС талдау, триггерлерді бекіту, кедергілерді бағалау	Дәріс	2
2.3 Қолдауды жоспарлау: ассистенттің жеке оқу жоспарлары мен бағдарламаларын жасауға қатысуы; жеке-дамыту және түзету-дамыту бағдарламалары	Дәріс	2
2.4 Бақылау картасын талдау, мониторинг түрі	Практика	4
2.5 Диагностикалық шағын-кейстер: білім алушылардың қажеттіліктерін анықтау	Практика	3
2.6 Қолдау жоспарын құру	Практика	3
3 Модуль. Білім алушылардың мінез-құлқын және эмоционалды реттеуін қолдаудың заманауи тәсілдері мен құралдары		20
3.1 PBIS негіздері: позитивті мінез-құлықты қолдау	Дәріс	2
3.2 Ассистентке қол жетімді АВА элементтері: кеңестер, fading, мінез-құлықты модельдеу	Дәріс	2
3.3 Жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және жеңу әдістері	Дәріс	2
3.4 Сенсорлық интеграция: ассистентке қол жетімді тәсілдер	Дәріс	2
3.5 Көрнекі құралдар: кестелер, таңдау карталары, әлеуметтік әңгімелер	Практика	4
3.6 Жүріс-тұрысты қолдау техникасын қолдану тренингі	Практика	4
3.7 Эмоционалды шамадан тыс жүктеме жағдайларын және ко-регуляция әдістерін модельдеу	Практика	4
4 Модуль. Оқу қызметін дараландыру және білім алушылардың дербестігін дамыту		20
4.1 Оқу тапсырмалары мен материалдарды бейімдеу	Дәріс	2
4.2 Қадамдап оқыту (task analysis), қатесіз оқыту	Дәріс	2
4.3 Мотивацияны және өзін-өзі реттеуді, зейінді арттыру әдістері	Дәріс	2
4.4 Таймерлерді, чек-парақтарды, визуалды кеңестерді қолдану	Практика	4
4.5 Білім алушыларға бейімделген дербес оқу тапсырмаларын әзірлеу	Практика	4
4.6 Практикум: дербестікті қалыптастыру және сырттан көмектің төмендеуі (fading)	Практика	6
5 Модуль. Практикаға бағытталған блок: кейстер, тренингтер, жағдаяттық тапсырмалар		8

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

5.1 Ерекше білім беру қажеттілігі бар балаларды қолдау кейстерін талдау	Практика	3
5.2 Сабақта баланы қолдауды модельдеу	Практика	3
5.3 Қортынды жұмысты қорғауға даярлау (қолдаудың жеке жоспары)	Практика	2
Барлығы	80 сағат	

7. Оқу процесін ұйымдастыру

Бағдарлама шеңберінде оқу процесін ұйымдастыру тәжірибеге бағдарланған оқыту, теориялық білім мен практикалық дағдыларды интеграциялау, сондай-ақ тыңдаушыларды кәсіби міндеттерді талдау мен шешуге белсенді қосу қағидаттарына негізделеді. Оқу процесі жалпы білім беретін мектеп жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды тиімді қолдау үшін қажетті педагог-ассистенттердің құзыреттерін қалыптастыруға бағытталған.

Жалпы бағдарлама көлемі 80 сағат, оның ішінде:

- ✓ Дәрістік сабақтар – 32 сағат,
- ✓ Практикалық сабақтар (тренингтер, кейстер, жағдаяттарды модельдеу) – 40 сағат,
- ✓ Қортынды жұмыс және оны қорғау – 8 сағат

Оқыту лекциялық сабақтарды, практикалық жұмыстарды, тренингтерді, кейстермен жұмысты, бейнематериалдарды талдауды, әдістемелік модельдеуді, топтық жұмысты және дербес тапсырмаларды қамтитын аралас түрде жүзеге асырылады. Дәрістер ЕББҚ бар балаларды қолдаудың нормативтік-құқықтық аспектілерін, заманауи тәсілдері мен әдістерін түсінудің теориялық негізін қамтамасыз етеді. Практикалық сабақтар жалпы білім беретін мектепте қолданылатын нақты құралдар мен әдістерді, соның ішінде бақылау, оқу тапсырмаларын бейімдеу, визуалды қолдау, мінез-құлықты позитивті қолдау және оқу қызметін құрылымдау әдістерін пысықтауға бағытталған.

Оқу процесі тыңдаушыларға мүмкіндік беретін етіп ұйымдастырылған:

- білім алушылардың мінез-құлқын, оқу іс-әрекетін және коммуникациясын қолдаудың негізгі әдістерін меңгеру;
- баланың даму динамикасын құжаттауды және талдауды үйрену;
- мектептің психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің мамандарымен өзара әрекеттесу;
- меңгерілген білімді білім беру процесінің нақты жағдайларына қолдану.

Тренингтік сабақтарға ерекше орын беріледі, оның барысында тыңдаушылар ЕББҚ бар балаларды қолдау жағдайларын модельдейді,

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

визуалды қолдау әдістерін, позитивті мінез-құлықты қолдау элементтерін, кезең-кезеңмен оқыту және қоршаған ортаны құрылымдау әдістерін пысықтайды. Тәжірибелік сабақтарға жеке қолдау жоспарларының үзінділерін әзірлеу, бақылау карталарын жасау, мектеп тәжірибесінен жағдайларды талдау және жағдаяттық есептерді шешу кіреді.

Оқу процесінде бағдарламаның мазмұнын терең игеруді қамтамасыз ететін оқытудың әртүрлі формалары қолданылады:

- дәріс – нормативтік-құқықтық базаны, қазіргі заманғы тәсілдерді және ЕББҚ бар білім алушыларды қолдаудың теориялық негіздерін игеру үшін;
- практикалық сабақтар - қолдау құралдарын қолдану, визуалды қолдау, тапсырмаларды бейімдеу және қиын мінез-құлықтың алдын алу әдістері;
- тренингтік сабақтар - педагогтармен, ППҚҚ және балалармен өзара іс-әрекет дағдыларын қалыптастыру үшін;
- кейстермен және ситуациялық міндеттермен жұмыс – нақты мектеп жағдайларын талдау және кәсіби шешімдер қабылдау;
- өзіндік жұмыс – бақылау материалдарын дайындауға, даму динамикасын талдауға және жеке қолдау жоспарын дайындауға арналған.
- қорытынды аттестация – білім алушының қолдаудың жеке жоспарын заманауи әдіс - тәсілдер, құралдар арқылы қорғау;

Оқу процесінің соңғы кезеңі нақты білім алушыға қолдаудың жеке жоспарын даярлау, оның білім беру қажеттіліктерін талдау және қазіргі заманғы қолдау құралдарын таңдауды қамтитын қорытынды практикалық жұмысты орындау болып табылады. Тыңдаушылар өз жұмысының нәтижелерін ұсынады, сараптамалық кері байланыс және одан әрі кәсіби даму бойынша ұсыныстар алады.

Оқу процесін ұйымдастыру педагог-ассистентке кәсіби рефлексияны дамытуға, командада өзара әрекеттесу дағдыларын нығайтуға және жеке кәсіби өсу траекториясын қалыптастыруға мүмкіндік беретін жағдайларды жасауға бағытталған. Мұндай тәсіл оқу материалын терең меңгеруді қамтамасыз етіп, алынған білім мен дағдыларды педагог-ассистенттердің практикалық қызметіне тиімді қолдануға ықпал етеді.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету бағдарламаның мазмұнын сапалы меңгеру және педагог-ассистенттердің кәсіби құзыреттерін қалыптастыруға қажетті нормативтік, теориялық және практикалық бағытталған материалдар кешенін қамтиды. Материалдар бағдарламаның теориялық және практикалық бөлімдерін жүзеге асыруға мүмкіндік беріп, меңгерілген әдістерді білім беру үдерісінің нақты жағдайларына тиімді көшіруге жағдай жасайды.

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету құрамына мыналар кіреді:

Нормативтік құжаттар:

– Инклюзивті білім беруді ұйымдастыруға арналған нормативтік актілер, ПМПК ұсынымдары, ППҚҚ қызметі жөніндегі құжаттар.

Оқу-теориялық материалдар:

- Әр модуль бойынша лекциялық презентациялар;
- Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды қолдаудың заманауи тәсілдеріне арналған оқу-әдістемелік материалдар;
- Мінез-құлықты, коммуникацияны және оқу қызметін қолдаудың заманауи әдістерін сипаттау (PBIS, визуалды қолдау, АВА элементтері, task analysis, сенсорлық қолдау, альтернативті коммуникация және т.б.);
- Оқу тапсырмаларын бейімдеуге және білім алушылардың оқу дербестігіне жағдай жасауға арналған әдістемелік ұсынымдар.

Практикаға бағытталған материалдар:

- Нақты мектеп тәжірибесіне негізделген кейстер мен жағдаяттық тапсырмалар;
- Бақылау карталарының үлгілері, АВС-мінез-құлық талдауы шаблондары, даму динамикасы журналы;
- Жеке қолдау жоспарлары мен жеке оқу жоспарларының үлгілері;
- Визуалды кестелер, таңдау карточкалары, чек-листтер, әлеуметтік оқиғалар үлгілері;
- Тренингтер мен практикалық сабақтарға арналған материалдар (жағдаяттарды модельдеуге арналған нұсқаулар, рөлдік карточкалары, бейнематериалдар).

Тыңдаушыларға арналған әдістемелік ұсынымдар:

- Әртүрлі білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды қолдауды ұйымдастыру бойынша ұсынымдар;
- Педагог-ассистенттің мұғалім және ППҚҚ мамандарымен өзара әрекеттесу алгоритмдері;
- ЕББҚ бар балаларды қолдау кезінде кәсіби этика мен қауіпсіз мінез-құлыққа қатысты нұсқаулар;
- Өзіндік жұмысқа арналған материалдар: тапсырмалар, әдебиет тізімі, әдістемелік ескертпелер.

Бағалау материалдары:

- Қорытынды жұмысты бағалаудың критерийлері мен көрсеткіштері;
- Аралық және қорытынды бақылауға арналған тапсырмалар;
- Кәсіби құзыреттерді өзін-өзі бағалау чек-парақтары.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету бағдарламаны бірыңғай ақпараттық-білім беру кеңістігіне айналдырады, бұл тыңдаушыларға курс мазмұнын тиімді меңгеруге, ЕББҚ бар білім алушыларды қолдаудың заманауи әдістерін қолдануға және инклюзивті білім беру жағдайында жұмыс істеуге қажетті кәсіби құзыреттерді дамытуға мүмкіндік береді.

8. Оқыту нәтижелерін бағалау

Оқыту нәтижелерін бағалау бағдарламаны аяқтаудың міндетті кезеңі болып табылады және ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды қолдаудың заманауи тәсілдері мен құралдарын пайдалануда педагог-ассистенттердің кәсіби құзыреттіліктерінің қалыптасу деңгейін айқындауға бағытталған. Қорытынды бағалау тыңдаушының теориялық білімді қаншалықты меңгергенін, практикалық дағдыларды игергенін және оларды білім беру процесінің нақты жағдайында қолдана алатындығын анықтауға мүмкіндік береді.

Қорытынды бағалау тыңдаушының теориялық білімді қаншалықты меңгергенін, практикалық дағдыларды игергенін және оларды білім беру процесінің нақты жағдайында қолдана алатындығын анықтауға мүмкіндік береді.

Қорытынды бағалау форматы бағдарламаның мазмұнын ескере отырып таңдалады және педагог-ассистенттің практикалық қызметіне бағытталған. Қорытынды аттестаттау мынадай нысандарды қамтуы мүмкін:

- курстың теориялық аспектілері бойынша тестілеу (нормативтік база, қазіргі заманғы тәсілдер, мінез-құлық пен оқу іс-әрекетін қолдау әдістері);
- білім алушының білім беру қажеттіліктерін талдау, қазіргі заманғы қолдау құралдарының динамикасы мен қолданылуы негізінде ЕББҚ бар білім алушыны қолдаудың жеке жоспарын әзірлеу болып табылатын қорытынды практикалық тапсырманы орындау және қорғау;
- кәсіби жағдайларды талдау және тиісті қолдау құралдарын таңдау қабілетін көрсететін қорытынды рефлексиялық пікірталасқа немесе істі талдауға қатысу.

Бағалау критерийлері:

Критерий	Максимальды ұпай
Теориялық материалды меңгеру (қазіргі заманғы тәсілдер, нормативтік талаптар, қолдау әдістері)	20
Тәжірибелік жағдайларда білімді қолдану (кейстерді талдау, қолдау құралдарын таңдау)	30
Қорытынды тапсырманың сапасы: жеке қолдау жоспары (құрылымы, логикасы, қажеттіліктерді талдаудың дұрыстығы, құралдардың негіздемесі)	30
Қорытынды жұмысты ұсыну және қорғау (дәлелдеу, кәсіби терминология, сұрақтарға жауап беру қабілеті)	10
Талқылауға, топтық жұмысқа, практикалық сабақтарға қатысу	10
Барлығы	100 ұпай

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

Бағалау шкаласы:

Қорытынды ұпай	Нәтиже
85–100	Аттестация сәтті өтті (өте жақсы)
70–84	Аттестация сәтті өтті (жақсы)
50–69	Аттестация өтті (қанағаттанарлық)
50-ден төмен	Аттестация өтпеді

Қорытынды бағалаудан сәтті өткендерге тақырып, сағат көлемі және берілген күні көрсетілген **Сертификат**, сондай-ақ түпнұсқалығын тексеру үшін QR-коды бар сертификатқа қосымша беріледі. Сертификатқа ұйымның басшысы немесе оның міндетін атқарушы тұлға қол қояды. Сертификат Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 31 желтоқсандағы №1162 қаулысына сәйкес арнайы қорғау дәрежесі бар баспа өнімдерін пайдалана отырып дайындалады. Сертификаттың қолданылу мерзімі курстар аяқталған сәттен бастап және оны берген күннен бастап үш жылды құрайды.

50 ұпайдан кем жинаған тыңдаушылар **қорытынды аттестаттаудан өтпеген** болып есептеледі және курсты тыңдау туралы **анықтаманы** еркін нысанда алады. Мұндай тыңдаушылар:

- Жыл ішінде бір рет қайта қорытынды бағалаудан өту;
- Келесі курстар ағынымен бағалаудан өту;
- Ағымдағы жылдың шегінде дәлелді себептермен басқа ағымға ауыстырылуы тиіс;
- Растайтын құжаттарды ұсына отырып, дәлелді себеп болған жағдайда курсты аяқтау.

Курстардан өту туралы келісімнің талаптарын орындамаған тыңдаушылар ұйым басшысының бұйрығы және өтініштер мен өтініштерді қарау жөніндегі комиссия шешімі негізінде оқудан шығарылуға жатады. Оқудан шығарылған жағдайда ұйым тыңдаушының жұмыс берушісін хабардар етеді.

Қорытынды бақылау жұмысының нәтижелері негізінде курстан кейінгі қолдау кезеңінде консультациялар өткізу жоспарлануда.

9. Курстан кейінгі қолдау

Курстан кейінгі қолдау педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және өткізу, сондай-ақ педагог қызметін курстан кейінгі қолдау қағидаларын бекіту туралы "Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95 бұйрығы негізінде" ЖШС «Оқу және Даму Институты» басшысы бекіткен педагогтердің қызметін курстан кейінгі қолдауды жүзеге асыру туралы Ережеге сәйкес жүзеге асырылады.

Курстан кейінгі қолдаудың мақсаты - педагог-ассистенттердің практикалық қызметіне игерілген кәсіби құзыреттіліктерді жүйелі енгізуді

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

камтамасыз ету және жалпы білім беретін мектеп жағдайында ЕББҚ бар білім алушыларды қолдаудың тиімділігін арттыру.

Курстан кейінгі қолдаудың негізгі міндеттері

1. Педагог-ассистенттерге біліктілікті арттыру барысында алынған білім мен дағдыларды нақты мектеп практикасында қолдануда әдістемелік қолдау көрсету.
2. Мінез-құлық, эмоционалды реттеу, оқу тапсырмаларын бейімдеу, қоршаған ортаны ұйымдастыру және визуалды және коммуникациялық құралдарды қолдану мәселелерін қоса алғанда, ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды қолдау кезінде туындайтын кәсіби міндеттерді шешуге көмектесу.
3. Педагог-ассистенттер, педагогтер және ППҚҚ мамандары арасында тәжірибе алмасу үшін жағдай жасау, ЕББҚ бар білім алушыларды қолдаудың тиімді тәжірибелерін тарату.
4. Игерілген құзыреттерді қолдану тиімділігін бақылау және мониторингілеу, нақты білім алушыларды қолдау динамикасын талдау, табысты тәжірибелер мен туындайтын қиындықтарды талқылау.
5. Мамандардың ұсынымдары мен баланың білім жетістіктерін ескере отырып, құралдар мен әдістерді түзетуді қоса алғанда, жеке қолдау жоспарларын әзірлеуде және жетілдіруде педагогтерді қолдау.
6. Педагогтерге жеке қолдау жоспарларын дайындау және жетілдіру барысында әдістемелік қолдауды көрсету, соның ішінде мамандардың ұсынымдары мен баланың білім беру жетістіктерін ескере отырып, қолданылатын құралдар мен әдістерді түзету.
7. Әдістемелік материалдарды, презентацияларды, талдамалық анықтамаларды және ЕББҚ бар білім алушыларды қолдаудың заманауи тәсілдерін қолдану нәтижелері бойынша кәсіби әзірлемелерді дайындауда қолдау көрсету.

9. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы (1995) өзгерістермен 01.01.2023 г. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K950001000>
2. Всеобщая декларация прав человека (1948), принятая резолюцией 217А (III) Генеральной Ассамблеи ООН от 10 декабря 1948 года URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/declhr.shtml
3. Конвенция о правах инвалидов. Принята резолюцией 61/106 Генеральной Ассамблеи от 13 декабря 2006 года URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/disability.shtml

4. Саламанкская декларация и рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество, Саламанка, Испания, 7–10 июня 1994 года. URL: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/pdf/salamanka.pdf
5. Цели устойчивого развития и Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года. (Резолюция 70/1 Генеральной Ассамблеи ООН от 25 сентября «Преобразование мира. Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года».) URL: <https://new.cisstat.org/sdg>
6. Дакарские рамки действий «Образование для всех: выполнение наших общих обязательств», принятые Всемирным форумом по образованию в Дакаре, Сенегал, в апреле 2000 г. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pdf/dakar.pdf
7. Инчхонская декларация (2015), принятая участниками Всемирного Форума по вопросам образования, прошедшего в 2015 году в Инчхоне, Республике Корея. URL: <https://gcedclearinghouse.org/sites/default/files/resources/245656r.pdf>
8. Конвенция ООН «О борьбе с дискриминацией в области образования» в 1960 г. [5], ратифицированная Законом РК от 28 января 2016 года № 449-V ЗРК <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1600000449>
9. «О ратификации Конвенции о правах ребенка» Постановление Верховного Совета Республики Казахстан от 8 июня 1994 года. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/B940001400>
10. Қазақстан Республикасының Заңы 27 шілде 2007 жыл № 319-III «Білім туралы». URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319>
11. Қазақстан Республикасының Заңы 8 тамыз 2002 жыл № 345 «Қазақстан Республикасының бала құқығы туралы» URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000345>
12. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы. Қазақстан Республикасының Заңы 2021 жылғы 26 маусымдағы № 56-VII ҚРЗ. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z2100000056>
13. Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы 2023 жылғы 28 наурыздағы №249 бұйрығы, өзгертулер енгізілген 13.06.2024 № 465. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P2300000249>
14. Білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 29 сәуірдегі № 92 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2025 жылғы 30 сәуірде № 36047 болып тіркелді <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2500036047>
15. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қандардағы №4 бұйрығы Ерекше білім беру қажеттіліктерін

бағалау ұағидаларын және бағдарламаларын бекіту туралы 06.05.2025 № 104.
URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200026618>

16. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдеде Педагог лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы 30.04.2025 № 98. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V090005750>

17. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің м.а. 2023 жылғы 21 шілдедегі №224 бұйрығы Мемлекеттік білім беру ұйымдары қызметкерлерінің үлгі штаттарын бекіту туралы URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2300033166>

18. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы №385 бұйрығы Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарын қоспағанда, тиісті типтердегі және түрлердегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын беіту туралы 31.03.2025 № 59. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029329>

19. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығы Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы 15.04.2025 № 74. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>

20. Методические рекомендации по использованию современных ресурсов для образовательного процесса в условиях инклюзии. – Астана : НАО имени И.Алтынсарина, 2023. URL: <http://surl.li/gdgmsh>

21. Методические рекомендации по исполнению педагогами нормативных правовых документов в сфере инклюзивного образования. – Астана: НАО имени И.Алтынсарина, 2023. URL: <http://surl.li/uuzosb>

22. Методические рекомендации по организации инклюзивной образовательной среды для детей с трудностями, связанными с экономическими, языковыми, культурными причинами. – Астана: НАО имени И.Алтынсарина, 2022. URL: <http://surl.li/iejrgw>

23. Методические рекомендации по организации межведомственного взаимодействия по вопросам инклюзивного образования. – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2022. URL: <http://surl.li/nlxscxb>

24. Методические рекомендации по реализации принципов преемственности и инклюзивности на всех уровнях образования (детский сад-школа-колледж-вуз) – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2024. – 192 с. <https://uba.edu.kz/storage/app/media/INKL%20%20RS%20%20RS%20%20RS%20%2029.03.2024.pdf>

25. Психологическое сопровождение детей с особыми образовательными потребностями в общеобразовательных организациях: метод. рекомендации /А.К.Ерсарина. – Алматы: ННПЦ РСИО, 2022. URL: <http://surl.li/ioirbf>

26. Сопровождение детей с особыми образовательными потребностями педагогом-ассистентом в организациях образования: метод. рекомендации/ Егорова Е.В., Аханова Ж.Б., Култаев Д.Х. - Алматы: ННПЦ РСИО, 2022. 52 с. URL: https://special-edu.kz/beta/upload/files/2022/Egorova_Akhanova22.pdf
27. Ковальчук М., Тарханова И. Девиантное поведение: профилактика, коррекция, реабилитация. – Litres, 2022. https://books.google.kz/books?id=2UmhAAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false
28. Батмунх Мунхоо. Индивидуальная программа обучения для детей с нарушениями в развитии // Коррекционная педагогика: теория и практика. — 2020. — №2. — С. 63-70. URL: <http://nosbveda.ru/news/view/598/>
29. Шаймарданова Ж.М. Формирование компетенций педагогов сопровождения (тьюторов и ассистентов) детей с ограниченными возможностями в инклюзивной среде / BilimBirlik, 17 августа 2024 г. [Электронный ресурс]. URL: <https://www.bilimbirlik.kz/ru/news/9/>

Анализ законодательства Республики Казахстан и нормативных правовых актов, регулирующих деятельность педагога-ассистента

В рамках разработки Программы был проведён анализ законодательства Республики Казахстан и нормативных правовых актов, регулирующих вопросы инклюзивного образования и профессионального развития педагогических работников. Изучение нормативной базы позволило сформировать содержание Программы с учётом актуальных требований к деятельности педагога-ассистента.

Знакомство участников Программы с действующими нормативными документами способствует формированию правовой грамотности педагогов и даёт возможность:

- понимать правовые основы организации инклюзивного образования;
- применять современные методы адаптации учебных программ и создания доступной среды;
- эффективно взаимодействовать в составе междисциплинарной команды сопровождения ребёнка;
- обеспечивать качественное и доступное образование для детей с особыми образовательными потребностями в соответствии с национальными и международными стандартами.

1. Закон Республики Казахстан «Об образовании» (2007)

определяет:

- **равный доступ к образованию**, включая детей с ООП;
- обязанность государства обеспечивать **специальные условия**, адаптированные учебные программы, коррекционно-педагогическую помощь;
- право обучающегося на психолого-педагогическое сопровождение.

В рамках школы это означает необходимость специалистов, обеспечивающих сопровождение обучающихся с ООП, в том числе педагогов-ассистентов.

Актуальность курса: Закон требует условий, но профессиональная подготовка педагогов-ассистентов пока недостаточная; требуется системное повышение квалификации.

2. Закон РК «О правах ребёнка» (2002)

гарантирует:

- защиту прав и интересов ребёнка в образовательной среде;

- создание безопасных и благоприятных условий для развития;
- обеспечение поддержки детям, нуждающимся в особом внимании.

Это усиливает необходимость в подготовленных педагогах-ассистентах, способных обеспечивать поддержку ребёнка и соблюдение его прав.

Актуальность курса: требуется развитие компетенций педагогов-ассистентов в вопросах этики, безопасности, защиты прав обучающихся, особенно с ООП.

3. Закон РК от 26.06.2021 №56-VII по вопросам инклюзивного образования

ввёл значимые изменения:

- расширил требования по развитию инклюзивных школ;
- усилил нормативное регулирование сопровождения обучающихся с особыми образовательными потребностями;
- расширил понятия адаптированных учебных программ.

Документ впервые системно обозначил, что для **поддержки детей с ООП требуется кадровое обеспечение**, включая педагогов-ассистентов.

Актуальность курса: введение новых норм требует повышения квалификации педагогов-ассистентов, владеющих инструментами адаптации, сопровождения и мониторинга.

4. Концепция развития образования РК на 2023–2029 гг.

Ключевые положения:

- внедрение инклюзивных подходов во всех уровнях образования;
- расширение кадрового потенциала систем психолого-педагогического сопровождения;
- модернизация содержания образования с учётом ООП;
- развитие служб психолого-педагогического сопровождения.

Концепция подчеркивает, что школа будущего должна обеспечивать **индивидуальную образовательную траекторию**, что невозможно без профессиональных педагогов-ассистентов.

Актуальность курса: педагог-ассистент становится важной функциональной единицей системы поддержки, следовательно, требуется подготовка современных кадров.

5. Приказ №92 (2025). Правила деятельности СППС

Документ структурирует работу школьной службы психолого-педагогического сопровождения и прямо закрепляет, что **педагог-ассистент** входит в состав участников сопровождения.

Определено:

- участие педагога-ассистента в обследовании детей;
- участие в разработке индивидуальных учебных планов/программ;
- мониторинг динамики развития;
- взаимодействие с психологом, логопедом, специальным педагогом.

Актуальность курса: педагогу-ассистенту необходимы компетенции: участие в междисциплинарной команде, ведение документации, мониторинг, поведенческая поддержка.

6. Приказ №4 (в ред. 2025). Правила и программы оценки ООП

Документ определяет:

- порядок выявления особых образовательных потребностей;
- рекомендации специалистов ПМПК;
- необходимость адаптации программ.

Ассистент должен:

- учитывать заключения ПМПК;
- помогать в реализации адаптированного обучения;
- участвовать в формировании специальных условий.

Актуальность курса: педагог-ассистент должен понимать, как интерпретировать рекомендации ПМПК, что такое адаптация и модификация программ.

7. Приказ №338 (в ред. 2025). Типовые квалификационные характеристики педагога-ассистента

Этот приказ – ключевой документ. В нём детально определены обязанности педагога-ассистента:

- осуществляет психолого-педагогическое сопровождение ребенка с особыми образовательными потребностями по рекомендации психолого-медико-педагогической консультации;
- принимает участие в командной оценке специалистами и педагогами с целью оценки особых образовательных потребностей у детей, а также в составлении индивидуальных образовательных и развивающих программ;
- оказывает помощь детям с особыми образовательными потребностями во время организованной учебной и иной деятельности в организации образования, в случае, когда их самостоятельная деятельность ограничена по состоянию здоровья и особенностям поведения, оказывает психолого-педагогическое сопровождение;
- осуществляет наблюдение и ведет сбор данных о ребенке с особыми образовательными потребностями в процессе обучения, воспитания и развивающей работы, проводит протоколирование результатов освоения образовательной программы, динамики формирования образовательных, социально-адаптивных (поведенческих) навыков и предоставляет информацию воспитателям и специалистам для мониторинга процесса обучения и социализации ребенка;
- соблюдает необходимые условия безопасности жизнедеятельности и здоровья ребенка с особыми образовательными потребностями;
- ведет отчетную документацию по установленной форме.

Актуальность курса: перечень обязанностей значительно расширен, требуются новые профессиональные навыки, которые должны формироваться через ПК.

8. Приказ №224. Типовые штаты работников организаций образования

Документ закрепляет введение ставки **педагога-ассистента** в школы. При этом в большинстве школ отсутствует достаточная подготовка кадров.

Актуальность курса: введены ставки – значит, нужны квалифицированные специалисты; система ПК должна закрывать дефицит компетенций.

9. Приказ №385 (в ред. 2025). Типовые правила деятельности организаций образования

Содержит требования к созданию инклюзивной среды, в том числе:

- обеспечение специальных условий обучения;
- организация сопровождения;
- участие педагогов в реализации адаптированных учебных программ.

Педагог-ассистент – одна из ключевых ролей обеспечения специальных условий.

Актуальность курса: школы обязаны создавать условия, но персонал нуждается в профессиональной подготовке.

10. ГОСО (приказ №348, ред. 2025)

Содержит новшества:

- определение понятий «индивидуально-развивающая программа», «адаптация программ»;
- нормы по оцениванию обучающихся с ООП;
- требования к созданию специальных условий.

Эти изменения радикально усиливают роль педагога-ассистента как участника адаптации и сопровождения.

Актуальность курса: педагогам-ассистентам необходимо знать новые стандарты, владеть современными инструментами сопровождения и критериального оценивания детей с ООП.

Таким образом, анализ НПА показывает, что:

1. Роль педагога-ассистента значительно расширена

Впервые в законодательстве чётко прописаны функции педагога-ассистента как:

- участника междисциплинарной команды,
- участника разработки индивидуальных учебных планов/программ,
- специалиста по поведенческой поддержке,
- проводника инклюзивных ценностей в школе.

2. Законодательство предъявляет новые требования к компетенциям

Педагог-ассистент должен уметь:

- работать с детьми с ООП;
- правильно организовывать учебную деятельность;
- применять методы адаптации и визуальной поддержки;
- обеспечивать безопасность и благополучие ребёнка;
- вести документацию;
- взаимодействовать с СППС и ПМПК.

3. Расширяются штатные единицы и ответственность школ

Школы обязаны обеспечивать инклюзивность не формально, а содержательно – через подготовленных специалистов.

4. Без специально разработанных курсов ПК новое законодательство невозможно реализовать в полной мере

Наблюдается дефицит:

- профессиональных инструментов,
- методических компетенций,
- понимания педагогами-ассистентами своей роли, границ

ответственности и взаимодействия.

Таким образом, разработка курса «Современные подходы и инструменты деятельности педагога-ассистента в общеобразовательных школах» является прямым ответом на требования законодательства и ключевым условием успешной реализации инклюзивного образования в Казахстане.

**Анализ потребностей педагогов в профессиональном развитии
в рамках разработки образовательной программы курса
повышения квалификации педагогов «Современные подходы и
инструменты деятельности педагога-ассистента в общеобразовательных
школах»**

Разработка образовательной программы была основана на комплексном изучении профессиональных потребностей педагогов и педагогов-ассистентов, осуществляемом посредством сочетания **качественных и количественных методов исследования**. Такой подход позволил получить достоверные и разносторонние данные о реальном уровне компетенций, существующих трудностях и ожиданиях педагогов в условиях реализации инклюзивного образования.

Цель исследования

Выявить актуальные профессиональные дефициты педагогов и педагогов-ассистентов, определить их потребности в обучении, форму и содержание необходимого повышения квалификации, а также ожидания относительно типов практических инструментов, которые должны быть включены в программу.

Методология исследования

Перед разработкой программы применялись **качественные и количественные** методы, что обеспечило всестороннюю оценку текущего состояния профессиональной деятельности педагогов.

I. Качественные методы исследования

Качественная часть была направлена на глубокий анализ практик сопровождения детей с особыми образовательными потребностями (ООП), профессиональных убеждений педагогов и условий их деятельности.

1. Формы сбора качественных данных

1.1. Интервью с педагогами и педагогами-ассистентами

Полуструктурированные интервью на базе **5 организаций образования г. Караганды** включали вопросы о:

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

- ✓ трудностях в сопровождении детей с различными формами ООП;
- ✓ применяемых подходах к адаптации учебного процесса;
- ✓ взаимодействии с учителями, родителями и СППС;
- ✓ понимании роли педагога-ассистента;
- ✓ потребностях в практических инструментах и методической поддержке.

1.2. Фокус-группы

Проводились групповые обсуждения с педагогами общеобразовательных школ и специальных организаций. Выявлены ключевые профессиональные дефициты:

- ✓ недостаток практических методов сопровождения поведения,
- ✓ сложности адаптации заданий и организации среды,
- ✓ неуверенность при работе с рекомендациями ПМПК,
- ✓ дефицит инструментов документирования.

1.3. Посещение занятий

Исследователями из числа участников рабочей группы по разработке Программы удалось посетить уроки **в 2 школах г. Караганды**. Наблюдения за работой педагогов-ассистентов на уроках позволили увидеть реальные практики:

- ✓ отсутствие системности в сопровождении поведения;
- ✓ неполное использование визуальных инструментов;
- чрезмерный уровень помощи, препятствующий развитию самостоятельности ребёнка.

II. Количественные методы исследования

Количественное исследование основывалось на анкетировании педагогов и педагогов-ассистентов из различных видов организаций образования.

Формы сбора количественных данных

Анкетирование

Анкета содержала вопросы о:

- стаже работы, уровне квалификации, месте работы;
- испытываемых профессиональных трудностях;
- потребностях в обучении;

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

- предпочтительных форматах курсов;
- уровне владения современными педагогическими и цифровыми инструментами.

Оценка профессиональных дефицитов

Анкета включала шкальные вопросы, позволяющие определить уровень владения:

- методами адаптации учебных материалов;
- техниками сопровождения поведения;
- инструментами визуальной поддержки;
- стратегиями включённости ребёнка в учебный процесс;
- навыками ведения документации.

Критерии выборки

Выборка формировалась таким образом, чтобы в опрос включить не только педагогов-ассистентов, но и педагогов общеобразовательных школ и специальных организаций.

Такая структура выборки обеспечила репрезентативность данных.

Основные результаты анализа потребностей

Результаты количественного исследования позволили выявить наиболее значимые профессиональные дефициты педагогов и педагогов-ассистентов, отражающие реальное состояние практики инклюзивного образования (рис.1).

1. Недостаток практических навыков работы с детьми с ООП (55%)

Этот показатель является самым высоким среди всех выявленных трудностей. Он свидетельствует о том, что педагоги в целом владеют теоретическими представлениями об инклюзивном образовании, однако испытывают затруднения при применении методов сопровождения в реальной учебной ситуации. Педагогам не хватает конкретных алгоритмов действий, технологий поддержки поведения, адаптации заданий и организации учебной деятельности.

2. Трудности в организации учебного процесса (40%)

Данные показывают, что педагоги испытывают сложности в структурировании урока с учётом разнообразия образовательных потребностей детей. Это подтверждает необходимость обучения методам адаптации учебных материалов, созданию поддерживающей среды и эффективному управлению классом, особенно при наличии детей с ООП.

3. Нехватка инструментов взаимодействия с родителями (30%)

Треть респондентов отмечает затруднения в построении партнёрской коммуникации с родителями, особенно в ситуациях, когда требуется обсуждение поведения, учебных трудностей или рекомендаций специалистов. Это указывает на необходимость усиления компетенций педагогов в области этического общения, консультирования и командного взаимодействия.

4. Ограниченные цифровые компетенции (35%)

Этот показатель отражает недостаточную готовность педагогов применять цифровые инструменты для визуальной поддержки обучения, организации среды, мониторинга динамики и разработки адаптированных материалов. В условиях общей цифровизации образовательного процесса данный дефицит влияет на качество сопровождения обучающихся.

5. Риск эмоционального выгорания (25%)

Каждый четвертый педагог испытывает эмоциональное напряжение, связанное с высокой интенсивностью работы и сложным поведением обучающихся. Это демонстрирует необходимость включения в программы обучения элементов профилактики профессионального выгорания, техники саморегуляции, эмоциональной устойчивости и поддерживающих практик.

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

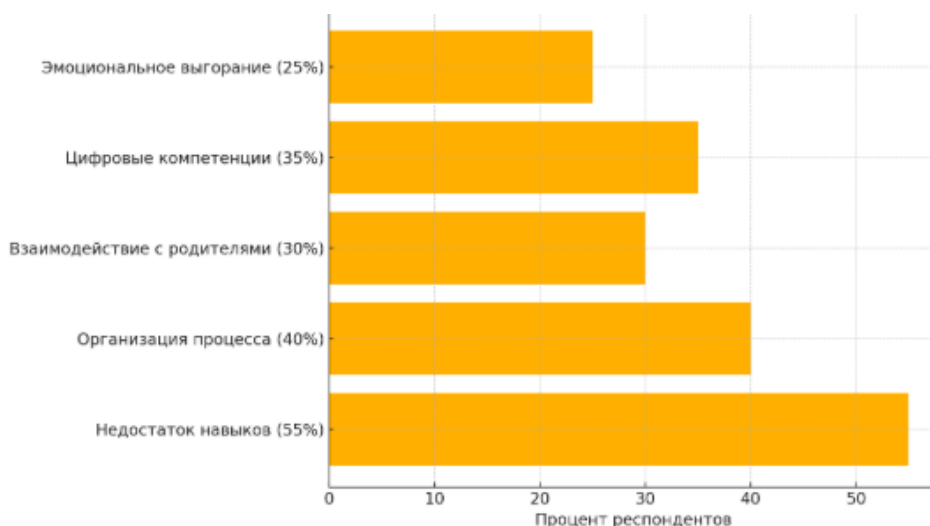

Рисунок 1 - Направления, в которых педагоги испытывают трудности, %

Педагоги чётко обозначили направления, в которых им требуется дополнительная подготовка (рис.2):

1. Инклюзивное образование и работа с ООП (60%)

Наиболее выраженная потребность, что подтверждает недостаточный уровень подготовки в области сопровождения обучающихся с особыми образовательными потребностями и необходимость системного обновления компетенций.

2. Психология мотивации и поведенческая поддержка (50%)

Половина педагогов испытывает трудности с поддержанием поведения и вовлечённости учащихся, что напрямую связано с дефицитом методов позитивной поддержки, профилактики нежелательного поведения и формированием учебной мотивации.

3. Управление учебным пространством (45%)

Педагоги видят необходимость в освоении способов структурирования среды, организации переходов, групповой и индивидуальной работы – слушатели курса ожидают конкретные технологические решения.

4. Современные педагогические технологии (40%)

Значительная часть респондентов нуждается в обновлении инструментов работы, особенно связанных с адаптацией материала и индивидуализацией обучения.

5. Цифровые инструменты (35%)

Потребность в цифровых компетенциях свидетельствует о понимании педагогами важности современных визуальных и интерактивных инструментов при сопровождении детей с ООП.

ЖШС «Оқу және Даму Институты»

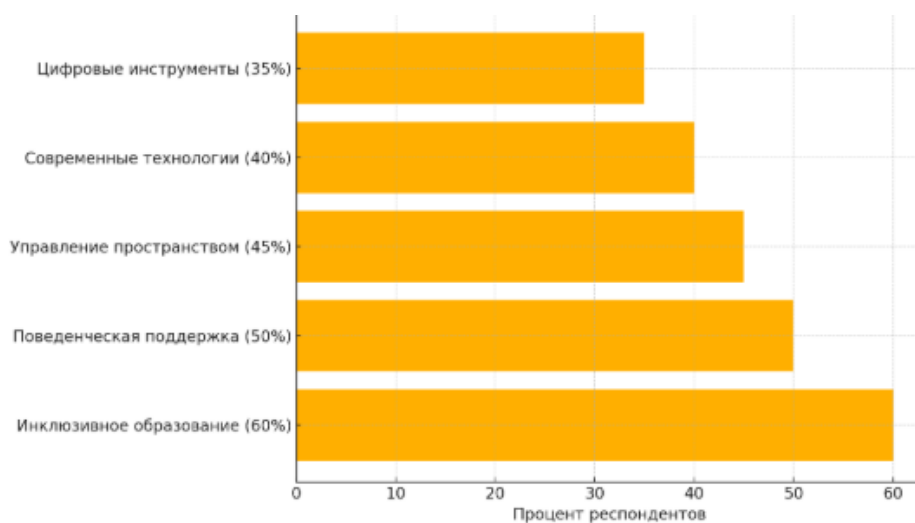

Рисунок 2 – Потребности педагогов в повышении квалификации, %

Выводы

Интерпретация данных показывает, что педагоги и педагоги-ассистенты нуждаются прежде всего в **практико-ориентированной подготовке**, направленной на:

- развитие компетенций сопровождения детей с ООП;
- обновление технологий работы на уроке;
- овладение методами поведенческой поддержки;
- улучшение взаимодействия с родителями;
- освоение цифровых инструментов;
- укрепление эмоциональной устойчивости.

Эти результаты подтверждают необходимость разработки современных программ повышения квалификации, ориентированных на практическое обучение и поддержку педагогов в условиях инклюзивного образования.